

BUXORO
DAVLAT
UNIVERSITETI

BUXORO
AGRO KLASTER

INNOVATSIYOT
VA TURIZM
IQTISODIYOTI

QISHLOQ XO'JALIGIDA IXTISOSLASHGAN KLASTERLARNI SHAKLLANTIRISH: TAJRIBALAR, NATIJALAR VA INNOVATSION YONDASHUVLAR

Respublika ilmiy-amaliy anjumani

2021 yil 30 noyabr

Buxoro – 2021

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI
IQTISODIYOT VA TURIZM FAKULTETI
“IQTISODIYOT” KAFEDRASI

QISHLOQ XO‘JALIGIDA IXTISOSLASHGAN KLASTERLARNI
SHAKLLANTIRISH: TAJRIBALAR, NATIJALAR VA INNOVATSION
YONDASHUVLAR
Respublika ilmiy-amaliy anjumani
MATERIALLAR TO‘PLAMI
2021 yil 30 noyabr

"ФОРМИРОВАНИЕ СПЕЦИАЛИЗИРОВАННЫХ КЛАСТЕРОВ В
СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ: ЭКСПЕРИМЕНТЫ, РЕЗУЛЬТАТЫ И
ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ"
СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
Республиканской научно-практической конференции
30 ноября 2021 года

«Durdona» nashriyoti
Buxoro – 2021

УДК: 631.1:339.13(575.1)

Qishloq xo'jaligida ixtisoslashgan klasterlarni shakllantirish: tajribalar, natijalar va innovatsion yondashuvlar. Respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari. 2021 yil 30 noyabr: - Buxoro : "Sadridin Salim Buxoriy" Durdona nashriyoti, 2021.-272 b.

Dasturiy qo'mita: i.f.d. prof., O.X. Xamidov, DSc, dots, O.S. Qahhorov, i.f.d. prof, B.N. Navro'z-Zoda, i.f.n.,dots., D.Sh. Yavmutov, i.f.f.d. PhD, A.J. Abdulloyev i.f.n., dots. M.A. Oripov, i.f.n., dots., A.T. Jo'rayev, i.f.n., dots., N.S. Ibragimov, t.f.n. dots. G.Z. Zaripov

Tashkiliy qo'mita: DSc, dots, O.S. Qahhorov, i.f.f.d. PhD, A.J. Abdulloyev i.f.n., dots. M.A. Oripov, O',U, Rashidov, t.f.n. dots. G.Z. Zaripov, i.f.n.,dots., D.Sh. Yavmutov, katta o'qituvchilar: S.S. Davlatov, A.D. Qudratov, N.F. Odinayeva.

“Qishloq xo'jaligida klaster tizimini rivojlantirish: tajribalar, natijalar va innovatsion yunalishlar” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjumani to'plamiga yetakchi olimlar, professor-o'qituvchilar, katta ilmiy xodim-izlanuvchilar, mustaqil izlanuvchilar ilmiy tadqiqot ishlari doirasida ilmiy maqolalari va ma'ruza tezislari kiritilgan. Mazkur anjuman qishloq xo'jaligida klasterni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlarini aniqlash, klasterlar faoliyatini tashkil qilish va rivojlantirishning huquqiy – me'yoriy asoslarini takomillashtirish, Klaster tizimida fermer xo'jaliklarini samarali va barqaror faoliyat ko'rsatishini ta'minlash yo'llarini aniqlash maqsadida Buxoro davlat universitetining Iqtisodiyot va turizm fakulteti “Iqtisodiyot” kafedrasida anjuman materiallari to'planib nashr etilgan.

To'plam i.f.f.d. PhD, A.J. Abdulloyev umumiy tahriri ostida chop etildi.

To'plam Buxoro davlat universiteti ilmiy-texnikaviy kengashi tomonidan chop etishga tavsiya etilgan.

Taqrizchilar:

1. Azimov B – Buxoro muxandislik texnologiya instituti dotsenti, i.f.n.
2. Xo'jaqulov X.D. – Toshkent moliya instituti professori, i.f.d.

Mazkur to'plamga kiritilgan ilmiy ishlar va g'oyalar mazmuni, undagi statistik ma'lumotlar, sanalarning aniqligiga hamda tanqidiy fikr-mulohazalarga mualliflarning shaxsan o'zlari mas'uldirlar.

Asosiy omillar orasida asosiy kapitalga investitsiyalarning yuqori o'sish sur'atlaridagi xorijiy investitsiyalardir. Masalan, 2019 yil yakunlari bo'yicha to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar va kreditlar ulushi jami investitsiyalarning 31 foizini tashkil etdi, bu esa 2018 yilga nisbatan 3,9 barobar ko'p. Pandemiyadan keyin investitsiyalar hajmini yanada oshirish va ichki iqtisodiyotni tiklash, shuningdek, moliyaviy ahvoning yomonlashuvi vaqtida xorijiy investorlarni jalb qilish mamlakatda investitsiya muhitini yaxshilash uchun yangi mexanizmlar va yondashuvlarni talab qiladi. Bunday imkoniyat O'zbekistonda joriy yilning oxirigacha amalga oshirilishi rejalashtirilayotgan yangi 3-bosqich monitoring mexanizmi bilan ta'minlanadi.

Yuqoridagi tahlil natijalaridan kelib chiqib, mamlakatimizdagi investitsion muhitni rivojlantirish buyicha quyidagi taklif va mulohazalarni bildirmoqchimiz:

1. Tarmoqlar va sohalar kesimida investitsiya siyosatini takomillashtirish, xorijiy investitsiyalar va kreditlar hisobiga 2022-2026 yillarda amalga oshiriladigan yirik investitsiya loyihalarini aniqlashtirish, davlat xususiy sherikligini kengaytirish.
2. Turistik sanoat xizmatlarini elektron usul orqari tijoratini tashkil etish va xorijiy va mahalliy sayyohlarning sifatli infratuzilma ob'ektlari va turistik resurslar haqida ma'lumotni jamlagan hududning interfaol turistik xaritanani yaratishga investitsiya jalb qilish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. I.A. Axmedov, I.U. Nematov "Investitsiya va lizing asoslari" T. 2015 y
2. R.H. Alimov "Investitsiya faoliyatini baholash" T. 2015 y
3. B. Mamatov, D. Xo'jamqulov. "Investitsiyalarni tashkil etish va moliyalashtirish" T. 2014 y
4. <https://lex.uz/docs/-4664142>
5. <https://uz.wikipedia.org/wiki/Investitsiya>
6. <https://xs.uz/uz/post/investitsiyalar-va-investitsiya-faoliyati-togrisida>
7. <https://lex.uz/docs/-32450>
8. <https://uzeng.uz/uz/documents/2516/28069/>
9. <https://chamber.uz/page/2288>
10. <http://invest-in-uzbekistan.org/uz/novosti-uzbekistana/sovershenstvuetsya-poryadok-predostavleniya-investitsionnoj-vizy/>

ISH BILAN BANDLIK XIZMATI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH

Dilmonov Qudrat Baxtiyorovich

Buxoro Davlat Universiteti

"Turizm va mexmonxona xo'jaligini boshqarish" kafedrasida katta o'qituvchisi

Ushbu maqolada ish bilan bandlik xizmati, mamlakatimizdagi ishsizlik darajasi, ish bilan bandlik darajasi, milliy iqtisodiyotga ishsizlik darajasining va ish bilan bandlik darajasining ta'siri aniqlangan. Tadbirkorlik sub'ektlari va o'zini o'zi band qilgan fuqarolarga mehnat stajini hisobga olish va rag'batlantiruvchi imtiyozlardan foydalanish huquqi berilish jarayoni bo'yicha kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish bo'yicha takliflar kiritilgan.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «Mehnat organlari tuzilmasini takomillashtirish va fuqarolarning mehnat huquqlarini himoya qilish hamda mehnatini muhofaza qilish tizimini mustahkamlash chora-tadbirlari to'g'risida» 2018 yil 20 avgustdagi PQ-3913-son qarorini ijro etish, O'zbekiston Respublikasi Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligiga yuklangan vazifalar ijrosi samaradorligini oshirish, vazirlik faoliyatini takomillashtirish, shuningdek, mehnat, aholi bandligi va mehnatni muhofaza qilish to'g'risidagi qonun hujjatlariga rioya etilishi yuzasidan nazoratni samarali amalga oshirish uchun qo'shimcha shart-sharoitlar yaratish maqsadida Vazirlar Mahkamasi qaror qilindi.

Joriy yilning iyun oyida Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligining Respublika bandlik va mehnatni muhofaza qilish ilmiy markazi tomonidan Xalqaro mehnat tashkiloti tavsiyalari asosida ishlab chiqilgan metodika bo'yicha respublikaning 101 ta shahar va tumanlarida navbatdagi ijtimoiy so'rov o'tkazildi. Unda 490 ta fuqarolarni o'zini-o'zi boshqarish organlari, 4,9 mingta uy xo'jaliklari hamda 25,9 ming nafar fuqaro qamrab olindi.

Vazirlik xabariga ko'ra, SOVID-19 pandemiyasi davrida koronavirus infeksiyasi tarqalishini oldini olishga qaratilgan karantin chora-tadbirlari mehnat bozoriga sezilarli darajada ta'sir ko'rsatdi.

O'tkazilgan tadqiqot natijalari respublikada ishsizlik darajasi iqtisodiy faol aholining 13,2 foiz tashkil etganligini ko'rsatdi. Bu ko'rsatkich 2019 yilning shu davrida 9,1 foizga teng bo'lgan. Ishga muhtoj bo'lganlarning umumiy soni 1,9 mln kishini tashkil etadi (16-30 yoshgacha bo'lganlar o'rtasida ishsizlik darajasi- 20,1 foiz, ayollar o'rtasida ishsizlik darajasi esa - 17,4 foiz).

Dastlabki ma'lumotlarga ko'ra mehnat resurslari soni 19 mln kishini tashkil etib, 2019 yilning shu davriga nisbatan 0,6 foizga ko'paygan bo'lsa SOVID-19 pandemiyasining iqtisodiyot sub'ektlari faoliyatiga salbiy ta'siri natijasida iqtisodiyot tarmoqlarida band bo'lganlar soni o'tgan yilning shu davriga nisbatan 5 foizga yoki 671 ming kishiga kamayib, 12,7 mln kishini tashkil qildi.

Tadbirkorlik sub'ektlari va o'zini o'zi band qilgan fuqarolarga mehnat stajini hisobga olish va rag'batlantiruvchi imtiyozlardan foydalanish huquqi berilishi norasmiy sektorda bandlar ulushini kamaytirish imkoniyatini bermogda.

Respublikada iqtisodiy nafaol aholi soni 2019 yil mos davriga nisbatan 4,5 foizga oshgan. Ushbu ko'rsatkich o'tkazilgan tadqiqot davomida tadbirkorlik va xizmat ko'rsatish sohasi vakillari karantin chora-tadbirlari davrida vaqtinchalik o'z faoliyatlarini to'xtatib turishlarini va cheklovlardan so'ng qayta tiklash niyatini bildirib, boshqa faoliyat bilan shug'ullanmaslikni afzal ko'rayotganligi sababli oshganligini ko'rsatdi.

2020 yilning yanvar-iyun oylarida, ayniqsa SOVID-19 pandemiyasining mehnat bozoriga salbiy ta'sirini yumshatish maqsadida mehnat organlari tomonidan 588,2 ming(30 yoshgacha bo'lganlar 159,9 ming va ayollar 229,4 ming) ishsiz va band bo'lmagan aholiga xizmatlar ko'rsatildi.

Xususan, 501,1 ming nafari doimiy ish o'rinlariga ishga joylashtirish va jamoat ishlariga jalb qilish orqali bandligi ta'minlandi, 15,0 ming nafar ishsizlar kasb-hunarga o'qitildi, 27,0 ming nafar ishsiz shaxslarga Bandlikka ko'maklashish jamg'armasidan 10,1 mlrd. so'm ishsizlik nafaqasi to'lab berildi.

Shuningdek, Bandlikka ko'maklashish jamg'armasidan ajratiladigan subsidiyalar hisobiga 24,8 ming nafar fuqaro shaxsiy tomorqalarida, 15 ming nafar fuqaro qishloq xo'jaligi, tikuvchilik va hunarmandchilik kooperativlarida a'zo sifatida birlashtirilib, band qilindi, 3 ming nafar fuqaro tadbirkorlikka jalb etildi, 256 ta ish beruvchiga mehnat organlari yo'llanmasi bilan ishga olingan 2,3 ming nafar ishsizlarning kasbiy malakasini oshirganligi va ijtimoiy himoyaga muhtoj aholini ishga olganligi uchun moddiy ko'mak ajratildi.

Yanvar-iyun oylarida ishsizlik darajasi 13,2% ni tashkil etdi. Ish bilan ta'minlanishga muhtojlar soni 1,94 mln kishigacha ortdi. Karantin choralari mehnat bozoriga sezilarli ta'sir ko'rsatdi.

Murojaat qilganlardan 362 874 nafari ishga joylashtirildi, 571 732 nafari jamoat ishlariga jalb qilindi, 52 222 nafar ishsiz shaxslar kasbga o'qitildi va 89 651 nafar shaxsga ishsizlik nafaqasi tayinlandi. 2020 yilda Bandlikka ko'maklashish davlat jamg'armasi hisobidan 69 970 nafar band bo'lmagan aholiga jami 173 158,3 mln. so'm subsidiyalar ajratildi. Xususan, ish beruvchilarga – aholi bandligiga ko'maklashish markazlari yo'llanmasi bo'yicha ishga qabul qilingan 4 481 nafar xodimlarni kasbga tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirishga sarflanadigan xarajatlarni qoplash uchun 10,2 mlrd. so'm subsidiya ajratildi.

Dastlabki ma'lumotlarga ko'ra mehnat resurslari soni 19 142,3 ming kishini tashkil etib, 2020 yilning shu davriga nisbatan 0,7 foizga ko'paygan. Iqtisodiyot tarmoqlarida band

bo'lganlar soni o'tgan yilning shu davriga nisbatan 2,2 foizga yoki 301,5 ming kishiga kamayib, 13 296,4 ming kishini tashkil qildi. Shuningdek, iqtisodiyot tarmoqlarining rasmiy sektorda band bo'lgan aholi soni 5 732,4 ming kishini tashkil qilib, o'tgan yil shu davrga nisbatan 0,4 foizga yoki 20,3 ming kishiga oshdi.

Jadval-1

Ishsizlik darajasi to'g'risida ma'lumot, %da

	2018	2019	2020
O'zbekiston Respublikasi	9,3	9,0	10,5
Qoraqalpog'iston Respublikasi	9,5	9,1	10,5
<i>viloyatlar:</i>			
Andijon	9,6	9,2	10,9
Buxoro	9,0	8,9	10,6
Jizzax	9,4	9,2	11,0
Qashqadaryo	9,7	9,3	11,1
Navoiy	8,7	8,5	9,4
Namangan	9,5	9,1	10,6
Samarqand	9,7	9,3	11,0
Surxondaryo	9,5	9,3	11,1
Sirdaryo	9,6	9,3	11,0
Toshkent	9,0	8,9	10,5
Farg'ona	9,7	9,3	10,9
Xorazm	9,5	9,1	10,9
Toshkent sh.	7,9	7,4	8,0

Rasmiy sektorda ishlovchilar sonining oshishi pandemiya vaqtida cheklovchi choratadbirlar bosqichma-bosqich yumshatilishi natijasida iqtisodiyot tarmoqlaridagi yuridik shaxslarda band bo'lganlar 3,6 foizga yoki 174,7 ming kishiga, yuridik shaxs tashkil qilmasdan ishlayotgan yakka turdagi tadbirkorlik subektlari 5 foizga yoki 10,8 ming kishiga oshgan. Shuningdek, ish haqi to'lanadigan jamoat ishlariga jalb qilingan ishsizlar soni 43,5 ming kishini tashkil etdi.

Jadval-2

Mehnat resurslarining iqtisodiy faol va nofaol aholi bo'yicha taqsimlanishi (ming kishi)

	2018	2019	2020
Jami mehnat resurslari	18829,6	18949,0	19142,3
Shahar	10032,5	10052,7	
jamiga nisbatan foizda	53,3	53,1	
Qishloq	8797,1	8896,3	
jamiga nisbatan foizda	46,7	46,9	
iqtisodiy faol aholi	14641,7	14876,4	14797,9
Shahar	7682,0	7838,2	
jamiga nisbatan foizda	52,5	52,7	
Qishloq	6959,7	7038,2	
jamiga nisbatan foizda	47,5	47,3	
iqtisodiy nofaol aholi	4187,9	4072,6	4344,4
Shahar	2350,5	2214,5	
jamiga nisbatan foizda	56,1	54,4	
Qishloq	1837,4	1858,1	

jamiga nisbatan foizda	43,9	45,6	
------------------------	------	------	--

2020-yil yakuni bo'yicha O'zbekistonda ishsizlik darajasi 10,5 foizni tashkil etdi. 2020-yilning dekabr oyida Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligining Respublika aholi bandligi va mehnatni muhofaza qilish ilmiy markazi tomonidan respublikaning 108 ta shahar va tumanlarida ijtimoiy tadqiqot amalga oshirildi. Tadqiqot davomida fuqarolarning 490 ta o'zini-o'zi boshqarish organlari, 4,9 mingta uy xo'jaligi va 26,0 ming nafar fuqaro qamrab olindi.

Jadval-3

Mehnat bozori ko'rsatkichlari

Ko'rsatkichlar	2020 yil 1-chorak	2020 yil 2-chorak	2020 yil 3-chorak	2020 yil 4-chorak ¹⁾
Ish bilan band aholi (bir davrda o'rtacha; ming kishi)				
Iqtisodiy faol aholi	14838,3	14680,7	14847,8	14797,9
shundan: ish bilan ta'minlangan	13438,6	12736,6	13205,3	13239,6
shu jumladan: iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha				
Qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligi	3498,0	3811,2	3749,1	3560,0
Sanoat	1787,3	1605,2	1705,4	1789,7
Qurilish	1283,8	1110,4	1208,7	1267,8
Savdo	1416,7	1137,3	1358,4	1364,4
Tashish va saqlash	644,2	523,7	634,5	623,0
Ta'lim	1154,0	1124,9	1151,6	1160,0
Sog'liqni saqlash va ijtimoiy xizmatlar	639,5	616,1	641,7	652,1
Boshqa turlari	3015,1	2807,8	2755,9	2822,5
Davlat sektori	2549,0	2572,6	2594,6	2497,0
Nodavlat sektori	10889,6	10164,0	10610,7	10742,5
Mehnat idoralarida ro'yxatdan o'tgan ishsizlar	32,1	73,2	33,7	37,1

Aholi bandligiga ko'maklashish markazida ro'yxatdan o'tgan, tadbirkorlik qilishni xohlovchi 6 491 nafar ishsiz shaxslarga – yakka tartibdagi tadbirkor sifatida ro'yxatdan o'tish, kichik korxonalar va mikrofirmalarni davlat ro'yxatidan o'tkazish, tadbirkorlikka o'qitish va kredit olishda sug'urta polisi to'lovi uchun - 1,5 mlrd. so'm subsidiya ajratildi. 507 nafar ijtimoiy ehtiyojmand aholi qatlamlariga mansub shaxslarni kvotalangan eng kam sonidan ortiq miqdorda ishga qabul qilgan tashkilotlarga – 1,1 mlrd. so'm subsidiya ajratildi. engil konstruksiyali issiqxonalar o'rnatish, urug'liklar, ko'chatlar va sug'orish vositalari xarid qilish uchun 35 557 nafar tomorqa yer egalari – "Tomorqa xizmati" MChJ, aholi bandligiga ko'maklashish markazi va tomorqa yer egalari o'rtasida tuzilgan uch tomonlama shartnomalar asosida 109,5 mlrd. so'm subsidiya ajratildi.

Jadval-4

O'zbekiston Respublikasi hududlari bo'yicha mehnat resurslari va aholi bandligi (ming kishi)

	Soni		
	mehnat resurslari	iqtisodiy faol aholi	iqtisodiyotda bandlar
2019			
O‘zbekiston Respublikasi	19142,3	14797,9	13239,6
Qoraqalpog‘iston Respublikasi	1069,0	781,7	699,3
<i>viloyatlar:</i>			
Andijon	1752,9	1387,3	1236,7
Buxoro	1070,4	876,7	783,6
Jizzax	774,6	598,9	533,1
Qashqadaryo	1817,6	1334,2	1186,7
Navoiy	556,3	446,2	404,3
Namangan	1579,5	1205,3	1078,0
Samarqand	2130,4	1585,4	1410,9
Surxondaryo	1457,6	1104,1	982,0
Sirdaryo	485,7	375,1	333,7
Toshkent	1614,9	1336,5	1195,6
Farg‘ona	2068,5	1613,9	1438,3
Xorazm	1042,4	800,8	713,7
Toshkent sh.	1722,3	1351,8	1243,7
2020			
O‘zbekiston Respublikasi	18949	14876,4	13541,1
Qoraqalpog‘iston Respublikasi	1063,0	782,2	711,3
<i>viloyatlar:</i>			
Andijon	1741,7	1413,9	1284,5
Buxoro	1081,0	875,4	797,1
Jizzax	764,1	590,3	536,2
Qashqadaryo	1813,8	1345,3	1220,0
Navoiy	555,8	450,9	412,7
Namangan	1573,9	1214,7	1104,6
Samarqand	2117,1	1604,2	1455,8
Surxondaryo	1456,9	1128,8	1024,2
Sirdaryo	484,5	385,9	350,1
Toshkent	1607,3	1353,5	1232,9
Farg‘ona	2052,1	1644,8	1492,6
Xorazm	1029,6	810,0	736,5
Toshkent sh.	1608,2	1276,5	1182,6

O‘tgan vaqt davomida tuman va shahar aholi bandligiga ko‘maklashish markazlari tomonidan ish beruvchi va ishsiz fuqarolar murojaati bo‘yicha 2 141,8 mln. so‘mlik subsidiyalar berildi, natijada 2 493 nafar ishsif fuqaroning bandligi ta‘minlandi.

Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi tomonidan atroflicha tahlil o‘tkazish, mehnat resurslari soni va sifatini xolis va sifatli baholash, shuningdek, aholini ishga joylashtirish va bandligini ta‘minlash bo‘yicha chora-tadbirlar samaradorligiga erishish maqsadida mehnat bozorini muntazam o‘rganish ishlari davom ettiriladi.

**Mehnatga layoqatli yoshdagi doimiy aholi soni
(yil oxiriga, jami aholiga nisbatan ulushi, foizda)**

Jadval-5

	2018	2019	2020
O‘zbekiston Respublikasi	59,5	58,8	58,2
Qoraqalpog‘iston Respublikasi	60,3	59,8	59,5
<i>viloyatlar:</i>			
Andijon	59,6	58,8	58,0
Buxoro	60,6	59,9	59,5
Jizzax	58,8	58,1	57,6
Qashqadaryo	59,1	58,5	58,2
Navoiy	60,5	59,8	59,1
Namangan	60,2	59,4	58,6
Samarqand	58,4	57,7	57,2
Surxondaryo	59,1	58,5	58,0
Sirdaryo	60,9	60,4	59,9
Toshkent	59,4	58,8	58,0
Farg‘ona	59,9	59,1	58,4
Xorazm	60,4	60,0	59,7
Toshkent sh.	58,4	57,8	56,2

Joriy yilning yanvar-iyun oylarida tuman va shahar aholi bandligiga ko‘maklashish markazlariga ishga joylashtirishda yordam so‘rab **404 569** nafar shaxs murojaat qilgan bo‘lib, ulardan **138 173** nafarini 16-30 yoshgacha bo‘lgan shaxslar tashkil etdi. Murojaat qilganlardan **167 713** nafari ishga joylashtirildi, **139 679** nafari jamoat ishlariga jalb qilindi, **10 085** nafari kasbga qayta o‘qitishga yo‘naltirildi, **31 938** nafar shaxsga ishsizlik nafaqasi tayinlandi.

O‘zbekiston iqtisodiyotida yiliga qariyb 280 mingga yaqin yangi ish o‘rni yaratiladi. Demografik sabablarga ko‘ra esa har yili deyarli 600 mingta ish o‘rni tashkil etilishi kerak. Har oyda ishsiz fuqarolar tarkibini mahallalar kesimida o‘rganib chiqib, ish bilan bandligi ta‘minlashga ko‘maklashish. Ish bilan bandlikka ko‘maklashuvchi tashkilotlar tomonidan alohida sayt tashkil qilib, ishsiz aholi o‘rtasida keng targ‘ib qilish.

O‘zbekiston Respublikasi hududlari bo‘yicha iqtisodiy faol aholi, bandlar va ishsizlar soni

Jadval-6

	Iqtisodiy faol aholi soni jami, ming kishi	ulardan:		Aholining iqtisodiy faollik darajasi, foizda	Aholining bandlik darajasi, foizda	Ishsizlik darajasi, foizda
		iqtisodiyot da bandlar	ishsizlar			
2019						
O‘zbekiston Respublikasi	14797,9	13239,6	1558,4	73,9	66,1	10,5
Qoraqalpog‘iston Respublikasi	781,7	699,3	82,4	68,5	61,3	10,5
<i>viloyatlar:</i>		0,0	0,0	0,0		
Andijon	1387,3	1236,7	150,6	75,3	67,1	10,9
Buxoro	876,7	783,6	93,1	75,9	67,8	10,6
Jizzax	598,9	533,1	65,8	74,1	66,0	11,0
Qashqadaryo	1334,2	1186,7	147,5	69,2	61,5	11,1
Navoiy	446,2	404,3	42,0	74,7	67,6	9,4

Namangan	1205,3	1078,0	127,3	71,9	64,4	10,6
Samarqand	1585,4	1410,9	174,5	70,6	62,8	11,0
Surxondaryo	1104,1	982,0	122,0	71,4	63,6	11,1
Sirdaryo	375,1	333,7	41,4	73,1	65,0	11,0
Toshkent	1336,5	1195,6	140,9	77,2	69,0	10,5
Farg'ona	1613,9	1438,3	175,5	72,5	64,6	10,9
Xorazm	800,8	713,7	87,2	71,2	63,5	10,9
Toshkent sh.	1351,8	1243,7	108,1	90,4	83,2	8,0
2020						
O'zbekiston Respublikasi	14876,4	13541,1	1335,3	75,0	68,3	9,0
Qoraqalpog'iston Respublikasi	782,2	711,3	70,9	69,2	63,0	9,1
<i>viloyatlar:</i>						
Andijon	1413,9	1284,5	129,4	77,2	70,2	9,2
Buxoro	875,4	797,1	78,3	76,2	69,3	8,9
Jizzax	590,3	536,2	54,1	74,0	67,2	9,2
Qashqadaryo	1345,3	1220	125,3	70,7	64,1	9,3
Navoiy	450,9	412,7	38,2	75,9	69,5	8,5
Namangan	1214,7	1104,6	110,1	73,2	66,5	9,1
Samarqand	1604,2	1455,8	148,4	72,1	65,4	9,3
Surxondaryo	1128,8	1024,2	104,6	74,0	67,2	9,3
Sirdaryo	385,9	350,1	35,8	76,1	69,0	9,3
Toshkent	1353,5	1232,9	120,6	78,5	71,5	8,9
Farg'ona	1644,8	1492,6	152,2	74,5	67,6	9,3
Xorazm	810	736,5	73,5	72,8	66,2	9,1
Toshkent sh.	1276,5	1182,6	93,9	86,9	80,5	7,4

O'ZBEKISTONDA INVESTITSION FAOLLIKNI OSHIRISH YO'LLARI VA SAMARADORLIGINI BAHOLASH

Rajabova M.A.

Buxoro davlat universiteti
"Servis sohasi iqtisodiyoti"
Kafedrasi o'qituvchisi

O'zbekiston Respublikasi investitsiya siyosati xorijiy investitsiyalarni jalb qilish uchun yanada qulay shart-sharoitlarni ta'minlash, xorijiy investitsiyalarni ishonchli huquqiy himoya qilishning amaliy mexanizmini barpo etish, mana shu asosda mamlakatdagi investitsiya muhitini yanada yaxshilashda MDH mamlakatlari orasida yetakchi hisoblanadi.

Qabul qilinayotgan sohaga oid hujjatlar quyidagilarni ham o'z ichiga oladi:

- yuqori texnologiyali ishlab chiqarishlarni rivojlantirishga to'g'ridan-to'g'ri qo'yilmalar kiritayotgan xorijiy investorlar uchun maksimal darajada qulay investitsiya muhitini yaratish;
- ishlab chiqarishlarni modernizatsiya qilish, texnik va texnologik yangilash bo'yicha loyihalarni amalga oshirish uchun xorijiy investitsiyalar jalb etilishini rag'batlantirish;
- xorijiy investorlar bilan ishlashdagi turli byurokratik g'ovlar va to'siqlarni bartaraf etish;
- xorijiy investitsiyalar ishtirokidagi korxonalar faoliyatiga davlat va nazorat idoralari tomonidan noqonuniy aralashuvlarga yo'l qo'ymaslik.

Аминов Ф.Б. ПУТИ РАЗВИТИЯ КЛАСТЕРОВ В АГРОПРОМЫШЛЕННОМ КОМПЛЕКСЕ	116
Файзиева Ширин Шодмоновна, Маматов Абдуваит Олимжон ўғли, Ибрагимов Иброҳим Ҳамро ўғли. ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА АГРОКЛАСТЕРЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ	117
Гиязова Нозима Баязовна. ЎЗБЕКИСТОН ТЎҚИМАЧИЛИК САНОАТИДА КЛАСТЕРЛАРНИ РИВОЖЛАНТИРИШ	121
Хужамуродова Сурайё Ибрагимовна. ПАРРАНДАЧИЛИК КЛАСТЕРИ ТИЗИМИДА ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ БОШҚАРИШНИНГ АХБОРОТ ТАЪМИНОТИ	123
Saidova Feruza Kamolovna, Buranov Daler. BUXORO VILOYATIDA TURISTIK KLASTERLARNI TASHKIL ETISH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR	124
I.G.Djabborov. MAMLAKAT ERKIN IQTISODIY HUDUDLARI KESIMIDA TURISTIK ZONALARNI TASHKIL ETISH MUAMMOLARI	130
Собир Хасанов. МЕВА-САБЗАВОТЧИЛИК ТАРМОҒИ РИВОЖИДА КЛАСТЕРЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ	136

III ШЎЪБА. ПАНДЕМИЯДАН КЕЙИНГИ ДАВРДА ФЕРМЕР ХЎЖАЛИКЛАРИ ВА ИНФРАТУЗИЛМА СУБЪЕКТЛАРИ ЎРТАСИДА КООПЕРАТСИЯГА АСОСЛАНГАН ЛОГИСТИКА ТИЗИМИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ

А.Кучаров. ҚАЙТА ИШЛАШ БОЖХОНА РЕЖИМИДА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ТОВАРЛАРИНИ РАСМИЙЛАШТИРИШ ТАЛАБЛАРИНИ СОДДАЛАШТИРИШ	139
Садуллаев Аминбой, Ваисов Дилшод, Мадраимов Ҳабибулла. ИҚТИСОДИЁТНИ МОДЕРНИЗАЦИЯЛАШ ШАРОИТИДА МИНТАҚА ЧОРВАЧИЛИГИДА КИЧИК БИЗНЕСНИНГ РИВОЖЛАНИШ МУАММОЛАРИ	141
Xodjayev Anvar Rasulovich, Amonov Mirzohid To'ymurodovich. QISHLOQ XO'JALIGIDA LOGISTIKA INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	144
И. Х. Собиров, Б.Асқаров. АРХИТЕКТУРА ВА ҚУРИЛИШ СОҲАСИНИ ИННАВАЦИОН РИВОЖЛАНТИРИШ ДОЛЗАРБ МАСАЛАЛАРИ	145
Xushvaqтова Zarnigor Anvar qizi. AHOLINING UY-JOY KOMMUNAL XIZMATLARI KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	147
Нарзиев Мирфайз Махмуджонович. ПАНДЕМИЯДАН КЕЙИНГИ ДАВРДА ТУРИЗМ СОҲАСИНИ КЛАСТЕР ЁНДАШУВИ АСОСИДА РИВОЖЛАНТИРИШ	150
Saidova Feruza Kamolovna. O'ZBEKISTONDA INVESTITSION MUHIT: MUAMMO VA YECHIMLAR	152
Dilmonov Qudrat Baxtiyorovich. ISH BILAN BANDLIK XIZMATI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH	156
Rajabova M.A. O'ZBEKISTONDA INVESTITSION FAOLLIKNI OSHIRISH YO'LLARI VA SAMARADORLIGINI VAHOLASH	162
Tolipov Muhammadali Ulug'bekovich. ZAMONAVIY IQTISODIYOTDA RAQAMLI MARKETINGNING NAZARIY ASOSLARI VA XUSUSIYATLARI	165
N.Ravshanova. AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHDA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	172
Г.С.Нарзуллаева, Г.Х.Ибрагимова. АВТОМОБИЛ ТРАНСПОРТ ХИЗМАТЛАРИ РАҚОБАТДОШЛИГИНИ ОШИРИШ УСУЛЛАРИ	175
Алимова Муниса Юлчиевна, Равшанов Хуршид Холиқбердиевич. МЕВА-САБЗАВОТ МАҲСУЛОТЛАРИНИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ВА СОТИШ СОҲАСИДА МУЛКЧИЛИК ВА БОШҚАРУВ ШАКЛЛАРИНИНГ РИВОЖЛАНИШИ	177
Жўраева Зилола Туробовна. ЎЗБЕКИСТОНДА АГРОТУРИЗМНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ЯНГИ НОРМАТИВ- ҲУҚУҚИЙ ИМКОНИАТЛАРИ	180
Rajabova M. A., G'afurov Ro'zijon Hakim o'g'li. MAMLAKATIMIZDA MEHNAT RESURLARI VA MEHNAT SALONIYATI KO'RSATKICHLARINI VAHOLASH SAMARADORLIGI	182

Quliyev N.X. DAVLAT INVESTITSIYA SIYOSATINING MAQSADI, MONIYATI VA USTIVOR YO'NALISHLARI	186
М.Х. Уракова. ОСОБЕННОСТИ ВЕДЕНИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА НА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	188
М.Ж. Бауетдинов. АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ПРАКТИКИ ФИНАНСИРОВАНИЯ ОБОРОТНЫХ СРЕДСТВ ПРЕДПРИЯТИЙ ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ СУБЪЕКТОВ	190
Игамова Шахиния Зикриллоевна, Жамилова Эзола Вахобжоновна. АНАЛИЗ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ СТРОИТЕЛЬНЫХ МАТЕРИАЛОВ В УСЛОВИЯХ МОДЕРНИЗАЦИИ.....	194
Агзамов А.Т., Исмоилов Муслимжон Камбарали ўғли. Янги Ўзбекистонда солиққа тортиш тизимида тадбиркорларга берилаётган имтиёзлар	197
Юлдошева Шахрибону Анвар кизи, Турсунова Фаёза Зариповна, Инатова Гули Отабек кизи. УЙ-ЖОЙ КОММУНАЛ ТИЗИМИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ.....	201

4-SHO'BA. AGROKOOPERATSIYA VA INTEGRATSIYA MUNOSABATLARINI BARQAROR RIVOJLANTIRISH BO'YICHA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBALARI VA ULARNI O'ZBEKISTON SHAROITIDA AMALIYOTGA JORIY QILISH YO'NALISHLARI..... 205

Ф.Х. Назарова, Н.И.Саидахмедова. ОЗИҚ-ОВҚАТ ХАВФСИЗЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШДА АҚШ ДУНЁДАГИ ЕТАКЧИ МАМЛАКАТ СИФАТИДАГИ ТАЖРИБАЛАРИ.....	205
Гиязова Нозима Баязовна, Толибова Азиза Тўлқин кизи. КЛАСТЕРЛАРНИНГ ШАКЛЛАНИШДА ХОРИЖИЙ ДАВЛАТЛАР ТАЖРИБАСИ.....	208
Tadjiyeva Sayyora Uralovna. YASHIL LOGISTIKA.....	210
Khodzhaeva Dilbar Khurshidovna. CHARACTERISTICS OF INCREASING THE EFFICIENCY OF LIGHT INDUSTRIAL ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF INNOVATIVE DEVELOPMENT	212
A.I.To'raho'jayeva. INVESTITION-INNOVATION RIVOJLANTIRISH – DAVR TALABI, ROSSIYA FEDERATSIYASI MISOLIDA	215
Ashurova Muborak Xayrulloevna. O'ZBEKISTONDA TUG'ILADIGAN TAQCHILLIKNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	217
Boltaeva Mohichehra Sharipovna. Budget taqchiligini bartaraf etish yo'llari	219
М.Х. Уракова. ОСОБЕННОСТИ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА ПРОЦЕССОВ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И РЕКОМЕНДАЦИИ ПО ЕГО СОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ	222
Зайнутдинов Исмоил Самариддин ўғли. МОЛИЯВИЙ АКТИВЛАРНИ БОШҚАРИШ ТАХЛИЛИ.	224
Зайнутдинов Исмоил Самариддин ўғли. Пул маблағларини бошқариш тизими	226
Кайимова З.А., Амонов С. Б. РАЗВИТИЕ МАЛОГО БИЗНЕСА С ИННОВАЦИОННОМ РОСТОМ В РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАНЕ	228
Qayimova Z.A. Xamroeva F.Q. TURIZMDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING MONIYATI VA ANAMIYATI.....	230
Кайимова З.А., Шаропов Фарход. ИННОВАЦИОННЫЙ И ИНВЕСТИЦИОННЫЙ ПУТЬ РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА	233
Турдиева Муқаддас Умаровна, Назарова Фотима Ҳакимовна. КОРХОНА ХОДИМЛАРИНИНГ ИННОВАЦИОН ФАОЛИЯТИНИ РАҒБАТЛАНТИРИШ ОРҚАЛИ РАҚОБАТБАРДОШЛИКНИ ТАЪМИНЛАШ ОМИЛЛАРИ.	238
Пулатова Д. ОСОБЕННОСТИ ФИНАНСИРОВАНИЯ ПРОЕКТОВ ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОГО ПАРТНЕРСТВА	242

М.Ж. Бауетдинов. АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ПРАКТИКИ ФИНАНСИРОВАНИЯ ОБОРОТНЫХ СРЕДСТВ ПРЕДПРИЯТИЙ ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ СУБЪЕКТОВ	245
Назарова Умида Авазовна. КОРХОНАЛАРДА ИННОВАЦИЯЛАРНИ СОҲА ТАРМОҚЛАРИДА САМАРАЛИ ЖОРИЙ ЭТИШ СТРАТЕГИЯСИ	247
Хамраева Сайёра Насимовна, Аманкулова Мухлиса. ЭЛЕКТРОН САВДОНИНГ РИВОЖЛАНТИРИШ ОМИЛЛАРИ	250
А.А.Қодиров. ЭКОЛОГИК ТУРИЗМНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ХАЛҚАРО ТУРИСТИК ТАШКИЛОТЛАРНИНГ ЎРНИ	252
Rustamov Rajab. QISHLOQ TURIZMI VA UNI RIVOJLANTIRISHDA KLASTER USULINI QO`LLASH	254
Туробова Ҳ.Р. КООПЕРАЦИЯ МУНОСАБАТЛАРИНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ ХОРИЖ ТАЖРИБАЛАРИ	256
Istamkhuja Olimovich Davronov. DEVELOPMENT OF INNOVATIVE TYPES OF SERVICES IN THE HOTEL INDUSTRY	258
То‘хлиев М.М. QISHLOQ XUJALIGI SHAROITIDA TAKOMILLASHTIRILGAN MEVA QURITISH QURILMASINI SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	261
А.Д. Кудратов. ОБОБЩЕНИЕ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА КЛАСТЕРИЗАЦИИ АПК	264
С.С. Давлатов. ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ СОЗДАНИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО КЛАСТЕРА КАК ПРЕДПОСЫЛКА РАЗВИТИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ.....	267